

TURINYS

Trečiojo leidimo pratarmė.....	8
Pirmojo leidimo pratarmė.....	19
1 skyrius. Spec. tarnybos kursto karą Čečėnijoje	25
2 skyrius. Spec. tarnybų šėlsmas	39
3 skyrius. MKP prieš FST	47
4 skyrius. Nikolajus Platonovičius Patrušėvas	63
5 skyrius. FST nesėkmė Riazanėje	66
6 skyrius. FST imasi masinio teroro: Buinakskas, Maskva, Volgodonskas	104
7 skyrius. FST prieš liaudį	142
8 skyrius. FST valdomų neetatinių spec. grupių kūrimas.....	172
9 skyrius. FST organizuoja užsakomąsias žmogžudystes.....	181
10 skyrius. Spec. tarnybos ir žmonių grobimas	190
11 skyrius. FST – reformuoti ar išformuoti?	202
Vietoj pabaigos: FST valdžia	208
Epilogas	210

PRIEDAI

1 priedas. Rusijos Federacijos federalinio susirinkimo Valstybės dūmos tarybos posėdžio stenograma	219
2 priedas. Valstybės dūmos plenarinio posėdžio stenograma	221
3 priedas. Čečėnijos prezidentas Maschadovas apie namų sprogdinimą	226
4 priedas. Pirma eksperto ataskaita dėl Ačėmezo Gočijajėvo nuotraukų.....	231
5 priedas. Antra Ačėmezo Gočijajėvo nuotraukų ekspertizės ataskaita	236
6 priedas. Ekspertas apibūdina 1999 m. rugsėjo 22 d. Riazanės įvykį	241
7 priedas. Eksperto ataskaita dėl savadarbio sprogdinimo užtaiso Riazanėje (1999 m. rugsėjis)	245

8 priedas.	Eksperto ataskaita dėl sprogdinimo užtaiso, rasto gyvenamajame name Riazanėje (1999 m. rugsėjis)	251
9 priedas.	Visuomeninės komisijos namų Maskvoje ir Volgodonske sprogdinimams bei mokymų Riazanėje 1999 m. rugsėjį aplinkybėms ištirti pareiškimas	255
10 priedas.	Vyresniojo leitenanto Aleksejaus Galkino liudijimai (po 1999 m. lapkričio 18 d.)	257
11 priedas.	Abu Movsajevio pokalbis su grupe užsienio žurnalistų apie Galkino liudijimus	260
12 priedas.	Knyga „FST sprogdina Rusiją“: faktai ar versijos?	266
13 priedas.	<i>A. Litvinenka, J. Felštinskis.</i> Laiškas S. Kovaliovui apie Gočijajevio liudijimų gavimo aplinkybes	280
14 priedas.	2002 m. balandžio 24 d. A. Gočijajevio pateikti liudijimai raštu ...	284
15 priedas.	Visuomeninės komisijos namų sprogdinimams Maskvoje ir Volgodonske bei mokymų Riazanėje 1999 m. rugsėjį vykdymo aplinkybėms ištirti klausymų stenograma	288
16 priedas.	J. Krymšamchalovo ir T. Batčajevio atviras laiškas tyrimo komisijai	312
17 priedas.	Liudininkų naikinimo karas	314
18 priedas.	Istorikas Jurijus Felštinskis apie teroro aktų Maskvoje, Volgodonske ir Buinakske privatų tyrimą	322
19 priedas.	2002 m. rugpjūčio 20 d. A. Gočijajevio interviu išklotinė	332
20 priedas.	<i>A. Litvinenka, J. Felštinskis.</i> Kas pakišo Ačemezą Gočijajevą? ...	338
21 priedas.	<i>Nikita Čekulinas.</i> Pareiškimas	344
22 priedas.	<i>J. Felštinskis.</i> Heksogeno pėdsakas	346
23 priedas.	<i>I. Korolkovas.</i> Ne pats naujausias fotorobotas. Už ką suimtas buvęs FST karininkas?	354
24 priedas.	Michailo Trepaškino žmona pagalbos kreipėsi į T. Blairą	358
25 priedas.	<i>J. Felštinskis, A. Podrabinekas.</i> Dėl knygos „FST sprogdina Rusiją“ tiražo konfiskavimo	365
26 priedas.	<i>A. Podrabinekas.</i> FST: knygų medžioklė	372
27 priedas.	„Aš noriu papasakoti apie gyvenamųjų namų sprogdinimus. Mano pavardė Ačemezų Gočijajevų. Yra įsakymas manęs gyvo neimti“	374

28 priedas.	FST naikina knygą „FST sprogdina Rusiją“	379
29 priedas.	<i>J. Felštinskis</i> . Interviu radijui „Svoboda“	388
30 priedas.	<i>J. Felštinskis</i> . „Jumis nustos tikėti“. Atviras laiškas J. Latyninai radijo „Echo Moskvj“ 2009 m. rugsėjo 19 d. laidos proga	416
31 priedas.	Jurijus Felštinskis prieš Juliją Latyniną	427
32 priedas.	<i>J. Felštinskis</i> . 1999 metų rugsėjis – laisvosios epochos pabaiga ...	442
33 priedas.	Veikiantis rezervas. Ilgam laikui sukurta Putino sistema	456
34 priedas.	<i>J. Felštinskis</i> . Putinas ir Berezovskis: kuris kuriuo pasinaudojo? ...	462
35 priedas.	<i>J. Felštinskis</i> . Kruvinasis rugsėjis.....	468
Abreviatūros		470
Asmenvardžių rodyklė		473
Trumpai apie knygos autorius		488

5

FST NESĖKMĖ RIAZANĖJE

Šiuo atveju braižas absoliučiai aiškus: ieškota patalpy, pageidautina rūsiuose ar pirmuosiuose aukštuose, jos nuomotos neva vienoms ar kitoms prekėms sandėliuoti, o ten buvo atvežama sprogmenų. Manau, kad per parą arba dvi galima ramiai atvežti ir parengti sprogdinti. Sprogmenys buvo vežami vaizduojant, kad maišuose – cukrus.

Generolas
Aleksandras Zdanovičius
FST ryšių su visuomene centro dėl
namų sprogdinimų Maskvoje direktorius

Kai padaromas nusikaltimas, labai svarbu sulaikyti visus bendradarbiavusius asmenis sekant karštais pėdsakais.

Nikolajus Patruševas – apie įvykius Riazanėje
„Itogi“, 1999 m. spalio 5 d.

1999 m. rugsėjį Buinakske, Maskvoje ir Volgodonske įvykdyti siaubingi teroro aktai. Tačiau pradėsime nuo teroro akto, kuris galėjo tapti pačiu baisiausiu, bet jam buvo užkirstas

kelias. Rugsėjo 22 d. nutiko neplanuotas dalykas: Riazanėje pastebėti FST darbuotojai, kraunantys „cukraus“ maišus su heksogenu Daškovo Pesočnios mikrorajone.

21.15 val. futbolo klubo „Spartak“ automobilio vairuotojas Aleksejus Kartofelnikovas, Naujakurių gatvės dvylikos aukštų namo Nr. 14/16, statyto daugiau nei prieš dvidešimt metų, vienos laiptinės gyventojas, paskambino į Riazanės spalio rajono vidaus reikalų Daškovo Pesočnios skyrių ir pranešė, kad prieš dešimt minučių matė prie savo namo, kurio pirmame aukšte veikė ištisą parą dirbanti parduotuvė „Den i noč“, laiptinės penkto ar septinto modelio baltą automobilį „Žiguli“ su Maskvos numeriais T 534 VT 77 RUS. Mašina įvažiavo į kiemą ir sustojo. Pirmiausia iš jos salono išsiropštė vyras ir jauna moteris, juodu nulipo į rūsį ir po kurio laiko grįžo. Paskui mašina privažiavo prie pat laiptinės durų, ir visi trys keleiviai ėmė vilkti į vidų kažkokius maišus. Vienas iš vyrų buvo su ūsais. Moteris vilkėjo sportiniu kostiumu. Paskui visi trys sėdo į mašiną ir išvažiavo.

Pabrėšime, kad pats Kartofelnikovas veikė operatyviai. Nevikriai darbavosi milicija.

„Šį baltą žigulį – septintuką – aš pamačiau, kaiėjau iš garažo, – prisiminė Kartofelnikovas. – Iš profesinio įpročio atkreipiau dėmesį į numerius. Matau: regiono numeris užklijuotas popieriumi, o jame – Riazanės serija 62. Nubėgau namo skambinti milicijai. Surinkau 02, o man iš ten su tokiu tinguliu atsako: „Skambink štai tokiu telefonu“. Skambinu ten – užimta. Apie dešimt minučių vis rinkau numerį, kol prisiskambinau. Per tą laiką teroristai spėjo maišus į rūsį sunešti ir detonatorių įtaisyti. [...] Jei būčiau iš karto prisiskambinęs į miliciją [...], teroristai būtų sulaukyti tiesiog mašinoje.“

21.58 val. Maskvos laiku atvykę milicijos pareigūnai, vadovaujami milicijos praporščiko Andrejaus Černyšovo, 77 butų gyvenamojo namo rūsyje rado tris 50 kg cukraus maišus. Černyšovas, kuris pirmasis įėjo į užminuotą rūsį, prisimena:

„Apie dešimtą valandą gautas toks budėtojo signalas: Naujakurių gatvėje Nr. 14/16 matė iš rūsio išinančius įtartinus žmones. Greta namo

mus pasitiko mergina, kuri ir papasakojo apie žmogų, išėjusį iš rūsio ir nuvažiavusį mašina su užklijuotais numeriais. Vieną milicininką palikau prie laiptinės, o su kitais nusileidau į rūsį. Šio namo rūsysis gilus ir visas užlietas vandeniu. Vienintelė sausa vieta – mažas užkampis, toks mūrinis sandėliukas. Pašvietėme žibintuvėliu, o ten keletas į rietuvę sukrautų cukraus maišų. Viršutinis maišas įpjautas, matyti kažkoks elektroninis įtaisas: laidai, izoliacine juosta apvyniotas laikrodys... Žinoma, mus iškart ištiko nedidelis šokas. Išbėgome iš rūsio, aš likau saugoti įėjimo, o vaikinai nuėjo evakuoti gyventojų. Maždaug po penkiolikos minučių atvyko pastiprinimas, atvažiavo viršininkų iš VRM. Maišus sprogmenų išvilko Nepaprastųjų situacijų ministerijos (NSM) darbuotojai, dalyvaujant FST atstovams. Žinoma, po to, kai mūsų sprogmenų technikai juos nukenksmino. Niekas neabejojo, kad tai buvo kovinė situacija.“

Taigi vienas maišas buvo įpjautas ir į vidų įdėtas savadarbis laikrodinis sprogdiklis. Jis sudarytas iš trijų baterijų, elektroninio laikrodžio ir savadarbio detonatoriaus. Sprogdiklis nustatytas ketvirtadienio ryto 5.30 val. Riazanės srities VRV milicijos technologinio skyriaus sprogdinimų technikai, vadovaujami milicijos vyresniojo leitenanto Jurijaus Tkačenkos, per vienuolika minučių bombą nukenksmino ir maždaug vienuoliktą vakaro pamėgino susprogdinti mišinio pavyzdį. Sprogimas neįvyko, galbūt dėl per mažo mėginio kiekio, o gal todėl, kad išminuotojai paėmė medžiagos iš maišo viršaus, o didžiausia heksogeno koncentracija galėjo būti apačioje. Naudojant dujų analizatorių atliktas maišų turinio tyrimas parodė heksogeno tipo sprogstamosios medžiagos garus. Klaidos būti negalėjo: prietaisai šiuolaikiški ir tvarkingi, o tyrimą atlikusių specialistų kvalifikacija – aukšta.

Iš išorės maišų turinys nebuvo panašus į smulkųjų cukrų. Liudininkai vėliau vienu balsu tikino, kad maišuose buvo geltonos granulės, panašios į smulkius makaronus. Kaip tik taip atrodo heksogenas. Rusijos VRM spaudos centras rugsėjo 23 d. išplatino pareiškimą, kad „tiriant šią medžiagą aptikta heksogeno garų“, sprogdinimo užtraisais nukenksmintas, sprogdiklis buvo kovinis, o „cukrus“ – sprogstamasis mišinys.

„Preliminariai apžiūrėjus paaiškėjo, kad tai buvo sprogstamoji medžiaga. [...] Mes manėme, kad sprogimo pavojus buvo realus“, – vėliau pareiškė Riazanės spalio rajono VRS viršininkas papulkininkis Sergejus Kabašovas.

Riazanės Naujakurių gatvės namas Nr. 14/16 užminuoti pasirinktas neatsitiktinai: tipinis, neprestišiniame miesto rajone, kuriame gyveno paprasti žmonės. Prie pirmojo aukšto pristatyta visą parą veikianti maisto produktais prekiaujanti parduotuvė. Gyventojai neturėjo įtarti, kad prie visą parą veikiančio gastronomo sandėlio prekes iškraunantys žmonės yra teroristai. Namas sumūrytas iš silikatinių plytų, prie aikštės, žmonių pavadintos *Staryj Krug*, Riazanės pakraštyje, ant nedidelės kalvelės. Sprogmenų maišai buvo sukrauti palei pastato atramą. Dėl sprogo būtų sugriuvęs visas namas. Neatmestina, kad būtų nukentėjęs ir gretimas gyvenamasis namas, stovintis šlaite ant silpno smėlingo grunto.

Taigi šio Riazanės namo gyventojai naktį buvo prižadinti aliarmo kauksmų ir per dvidešimt minučių evakuoti. Kas kaip spėjo apsilvilti, tas taip išlėkė į gatvę. Štai kaip šią sceną aprašė laikraštis „Trud“:

„Žmonės, kuriems net nebuvo leista susirinkti daiktų (ta aplinkybe paskui pasinaudojo vagys), per minutėmis skaičiuojamą laiką buvo verčiami pasitraukti iš butų ir susiburti greta ištuštėjusio ir aptemusio namo. Moterys, seniai, vaikai stoviniavo palei laiptinę, nesiryždami eiti į nežinomybę. Kai kurie buvo ne tik be viršutinių drabužių, bet net basi. [...] Kelias valandas jie kaleno dantimis, pučiant lediniam vėjui, o neįgalieji, kurie buvo nunešti į apačią su vežimėliais, verkė ir keikė viską pasaulyje.“

Aplink namą išstatyta sargyba. Buvo šalta. Vietos kino teatro „Oktiabr“ direktorė pasigailėjo žmonių, įleido juos į salę ir paruošė arbatos. Name liko keletas neįgalių senukų, kurie neįstengė palikti savo butų, taip pat viena paralyžiota moteris, kurios duktė Ala Savina visą naktį prastovėjo sustingusi iš baimės, tikėdamasi sprogo. Štai jos prisiminimai:

„Vienuoliktą valandą vakaro milicijos darbuotojai ėjo per butus ir prašė greičiau eiti į lauką. Aš kaip vilkėjau naktiniais marškiniais, taip tik užsimetusi apsiaustą ir išbėgau. Kieme sužinojau, kad mūsų namas užminuotas. O mano bute liko mama, kuri pati negali atsikelti iš lovos. Aš persigandusi puoliau prie milicininkų: „Leiskite namo, padėkite mamą išnešti!“ Manęs ten neleidžia. Tik pusę trečios ėmė paeiliui drauge su

gyventojais apžiūrinėti kiekvieną butą, ar nėra juose ko nors įtartina. Atėjome ir iki mūsų buto. Parodžiau milicininkui ligonę mamą ir pasakiau, kad be jos niekur neisiu. Tas ramiai kažką užsirašė į bloknotą ir pranyko. O aš staiga taip aiškiai suvokiau, kad tikriausiai tik dviese su motina likome užminuotame name. Pasidarė neįsivaizduojamai baisu... Bet staiga – durų skambutis. Ant slenksčio stovi du milicijos vyresnieji karininkai. Griežtai klausia: „Jūs ką, moteriške, nusprendėte gyva pasilaidoti?“ Man kojos linksta iš baimės, bet vis tiek nepasiduodu – be motinos niekur neisiu. Ir jie staiga sušvelnėjo: „Gerai, likite, jūsų namas jau nukenksmintas“. Pasirodo, detonatoriai iš užtaiso pašalinti dar iki butų apžiūros. Tada jau pati išlėkiau į lauką...“

Prie namo privažiavo visokiasių ypatingųjų tarnybų ir vadovų. Kai atlikus ekspertizę nustatyta, kad aptikta heksogeno, saugantis sprogimo sargybai buvo duota komanda išplėsti apsaugos zoną. Vietos FSTV viršininkas generolas majoras Aleksandras Sergejevas pasveikino gyventojus antrojo gimimo proga. Dienos didvyriui Kartofelnikovui buvo pasakyta, kad jis gimęs su marškinėliais (ir po kelių dienų miesto administracijos vardu už pranešimą, padėjusį aptikti bombą, įteikė rusų gamybos spalvotą televizorių). O viena Rusijos telegramų agentūra apie šį radinį paskelbė visai žmonijai:

„Riazanėje išvengta teroro akto: namo rūsijoje milicija rado maišų su smulkiojo cukraus ir heksogeno mišiniu. Kaip pranešė ITAR-TASS korespondentui Riazanės srities civilinės saugos ir nepaprastųjų situacijų štabo viršininko pirmasis pavaduotojas pulkininkas Jurijus Karpejevas, atliekama maišuose rastos medžiagos ekspertizė. Anot RF NSM Maskvos operatyvinio budėtojo, aptiktas sprogdiklis buvo nustatytas 5.30 val. Maskvos laiku. Žinoma automobilio, kuriuo vežti sprogmenys, markė, spalva ir numeris“, – ITAR-TASS korespondentui pranešė VRM Riazanės srities viršininko pavaduotojo pareigas einantis Aleksejus Savinas. Jo žodžiais, specialistai atlieka daugybę ekspertizių, siekdami nustatyti maišuose rasto mišinio sudėtį.

Kaip sakė srities administracijos vadovo pirmasis pavaduotojas Vladimiras Markovas, padėtis Riazanėje rami. Namų gyventojai, kurie nedelsiant buvo evakuoti iš butų, vos radus numanomus sprogmenis,

grįžo į savo namus. Buvo patikrinti visi gretimi namai. Jo žodžiais, kaip tik gyventojai turėjo būti svarbiausia teisėsaugos įstaigų atrama, siekiant kovoti su šiuo blogiu, kuris atsirado mūsų šalyje. „Kuo mes būsime budresni, tuo patikimesnė bus sauga“, – sakė V. Markovas.

Penkios minutės po dvyliktos valandos maišai išnešti iš rūsio ir sukrauti į ugniagesių mašiną. Tačiau iki ketvirtos ryto buvo sprendžiamas klausimas, kur vežti sprogmenis. OMON'as, FST ir vietos kariniai daliniai nesutiko paimti maišų. Galiausiai jie buvo nuvežti į Riazanės vyriausiosios civilinės gynybos ir nepaprastųjų situacijų valdybos (VCGNSV) kiemą, sukrauti garaže ir prie jo pastatyta sargyba. Kaip paskui prisiminė gelbėtojai, būtų jie pagurkšnoję arbatėlės su tuo cukrumi, bet ekspertizė parodė, kad į jį primaišyta heksogeno.

Maišai laikyti jų bazėje keletą dienų. Paskui išvežti į Maskvą, į VRM kriminalistinės ekspertizės centrą. Beje, Riazanės srities VRV spaudos tarnyba pranešė, kad į Maskvą maišai išvežti dar rugsėjo 23-iąją. 8.30 val. ryto namo išminavimo ir tikrinimo darbai baigti, gyventojams leista grįžti į savo butus.

Jau rugsėjo 22 d. Riazanėje pagal aliarmo signalą buvo pakelta 1200 milicininkų, aktyvuotas planas „Perehvat“, sudaryti trijų įtariamųjų fotorobotai, išdėstytos užkardos keliuose. Liudininkų parodymai buvo gana detalūs. Atsirado vilties, kad piktadariai bus sučiupti.

Į kovą su teroristais srities gubernatorius ir miesto administracija metė papildomų lėšų. Gyvenamiesiems namams saugoti pasitelkti kariškiai, suorganizuotas visų namų gyventojų naktinis budėjimas, papildomai atlikta viso mikrorajono, pirmiausia gyvenamųjų pastatų, apžiūra (iki penktadienio buvo patikrinta 80 proc. miesto namų). Ištuštėjo miesto turgavietės. Anot Riazanės administracijos vadovo Anatolijaus Baranovo, iš esmės visas miestas nemiegojo, o naktį lauke praleido ne tik to namo, bet ir visas 30 tūkst. gyventojų turintis Daškovo Pesočnios mikrorajonas.

Mieste sustiprėjo panikos nuotaikos. Ėmė klaidžioti gandai, esą Riazanė teroro aktams pasirinkta todėl, kad čia dislokuotas 137-asis parašiutininkų desanto pulkas, kuris kariavo Dagestane. Be to, šalia Riazanės įsikūręs Diagilevo karinis aerodromas, iš kurio kariuomenė buvo permetama į Kaukazą. Automobilių kelias iš Riazanės užkimštas, nes milicija tikrino visus

iš miesto išvažiuojančius automobilius. Tačiau operacija „Perechvat“ liko be rezultatu, teroristų mašina nerasta, pranyko ir patys teroristai.

Rugsėjo 23-iosios rytą Rusijos informacijos agentūros pranešė sensacingą naujieną, kad Riazanėje išvengta teroro akto. Nuo 8 valandos ryto televizijos kanalai pradėjo skelbti šios piktadarybės sužlugdymo smulkmenas:

„Kaip sakė Riazanės VRV teisės saugos įstaigų darbuotojai, maišuose esanti balta kristalinė medžiaga yra heksogenas“, – pranešė visos Rusijos radijo ir televizijos programos.

13 val. valstybinio kanalo RTR programa „Vesti“ transliavo S. Kabašovo interviu:

„Vadinasi, pirmiausia pavesta pagal gyventojų nurodytus požymius sulaukyti automobilį. Kol kas rezultatų nėra.“ „Municipalinės milicijos sprogmenų teknikai atliko pirminę analizę ir patvirtino, kad tai heksogenas, – pranešė „Vesti“. – Dabar maišų turinys išsiųstas į FST Maskvos laboratoriją, kad gautų tikslią išvadą. Tuo metu Riazanėje administracijos vadovas Pavelas Dmitrijevičius Mamatovas surengė skubų pasitarimą su savo pavaduotojais, liepė užrakinti visus rūsius mieste ir kruopščiai tikrinti nuomojamas patalpas.“

Taigi maišų turinys ekspertizei atlikti išsiųstas ne tik į VRM laboratoriją, bet ir į FST laboratoriją.

P. Mamatovas atsakė į žurnalistų klausimus:

„Kad ir kokios tarnybos šiandien veiktų, per vieną savaitę įgyvendinti visas priemones, siekiant uždaryti palėpes, rūsius, sutvarkyti ir įrengti grotas ir taip toliau, galima tik su viena sąlyga: suvienijus visus mūsų ir jūsų pastangas.“

Kitaip sakant, rugsėjo 23 d. 13 val. visa Riazanė pateko į apsuptį. Buvo ieškoma teroristų ir jų automobilio, tikrinamos palėpės ir rūšiai. 17 val. „Vesti“ iš smės pakartojė 13 val. naujienas.

19 val. „Vesti“ vėl pateikia eilinį informacijos srautą: „Šiandien apie aviacijos smūgius Grozno oro uostui kalbėjo Rusijos premjeras Vladimiras Putinas.“

Pasirodo, kol Riazanėje ieškojo teroristų, Rusijos lėktuvai bombardavo

Grozną. Už riazaniečius atkeršyta! Jų bemiegė naktis ir sugadinta diena teroro akto organizatoriams brangiai kainuos!

V. Putinas atsakė į žurnalistų klausimus:

„Smūgio Grozno oro uostui komentuoti negaliu. Aš žinau, kad yra bendra nuostata, jog banditai bus persekiojami visur, kad ir kur jie būtų. Aš tiesiog visiškai nežinau apie tai, bet jei jie yra oro uoste, tai, vadinasi, oro uoste. Man sunku ką nors pasakyti daugiau, negu jau pasakytą.“

Matyt, Putinui, kaip ministrui pirmininkui, buvo žinoma tai, ko dar nežinojo šalies gyventojai: teroristai tūno Grozno oro uoste.

V. Putinas pakomentavo ir ypatingą įvykį Riazanėje:

„Apie įvykius Riazanėje. Aš nemanau, kad tai kažkoks pokštas. Jei tie maišai, kuriuose aptikta sprogmenų, buvo pastebėti, vadinasi, vis dėlto pliusas yra tas, jog gyventojai į įvykius, kurie dabar vyksta šalyje, reaguoja teisingai. Pasinaudosiu jūsų klausimu, kad už tai padėkočiau mūsų šalies gyventojams. Mes amžinai dėkingi ir tiems žmonėms, kurių neišsaugojome, kurie žuvo, ir dėkingi jiems už tą reakciją, kurią mes matome. O ši reakcija labai teisinga. Jokios panikos, jokių nuolaidų banditams. Tai nusiteikimas kovoti su jais iki galo. Iki pergalės. Mes būtinai tai padarysime.“

Painu, bet prasmė aiški. Išvengtas teroro aktas Riazanėje – tai ne policijos, pražiopsojusios sprogmenų padėjimą, nesėkmė, o visos Rusijos liaudies, budriai sekančios žiaurius priešus net tokiuose provincijos miestuose, kaip Riazanė, pergalė. Ir už tai ministras pirmininkas reiškia gyventojams padėką.

Šiuo atveju verta padaryti pirmąsias išvadas. FST vėliau tikino, kad Riazanėje vyko mokymai. Tai paneigia šios aplinkybės. Rugsėjo 22-osios vakarą, kai gyvenamojo namo rūsyje buvo aptikti sprogmenų maišai, FST nepaskelbė pareiškimo, kad Riazanėje vyksta mokymai, kad maišuose paprastas cukrus, o sprogdiklis – tiesiog muliažas.

Antra galimybė pareikšti apie FST mokymus atsirado rugsėjo 23 d., kai viso pasaulio naujienų agentūros pranešė apie sužlugdytą teroro aktą Riazanėje. FST to nepaneigė ir nepareiškė, kad Riazanėje vyko mokymai. Iki

rugsėjo 23 d. Rusijos ministras pirmininkas ir Jelcino įpėdinis šalies prezidento kėdėje Putinas rėmė FST versiją ir nuoširdžiai manė (ar apsimetė tai darantis), kad Rusijoje užkirstas kelias teroro aktui.

Bent minutei įsivaizduokime, kad Riazanėje iš tiesų vyko mokymai. Ar galima manyti, jog visą rugsėjo 23-iają, kol pasaulis šaukte šaukė apie sužlugdytą teroro aktą, FST tylėtų? Ne, to įsivaizduoti neįmanoma. Ar galima manyti, kad apie „mokymus“ nebuvo pranešta Rusijos ministrui pirmininkui ir buvusiam FST direktoriui, negana to, glaudžiai susijusiam su Patruševu asmeniniais ryšiais? Ne, ir to negalima įsivaizduoti net pačiame fantastiškiausiame sapne. Tai būtų buvęs atviras Patruševo nelojalumo Putinui gestas. Tada jau vienas iš jų turėjo trauktis iš politinės arenos. Tai, kad 1999 m. rugsėjo 23-iają septintą valandą vakaro nebuvo paskelbtas Putino pranešimas apie vykdomus mokymus, yra versijos apie FST nepavykusio mėginimo susprogdinti gyvenamąjį namą pats svariausias argumentas.

Apie FST „mokymus“ Riazanėje nepranešta Maskvos merui Lužkovui, kuris palaikė neblogus ryšius jėgos žinybose. Atvirkščiai, rugsėjo 23 d. Maskvos valdžia pasirūpino suaktyvinti darbą ir taip mėginti užkirsti kelią teroro aktams sostinėje – pirmiausia todėl, kad, teisėsaugos įstaigų darbuotojų nuomone, Maskvoje ir Riazanėje buvo naudota panašios sudėties sprogstamoji medžiaga ir toks pats jos pakišimo būdas. Sostinės milicijos darbuotojai įpareigoti kruopščiau tikrinti visą į miestą įvažiuojantį krovinį transportą. Maskvoje į Riazanės įvykius buvo žvelgiama kaip į sužlugdytą teroro aktą.

Bet kas labiausiai stebėtina – apie mokymus Riazanėje nieko nežinojo Rušaila, kuris vadovavo kovos su terorizmu komisijai ir kuravo operaciją „Vichr-Antiteror“. „Mums, riazaniečiams ir centriniam aparatui, tai visiškai netikėtumas, veikėme taip, kaip įvykus dideliame nusikaltimui“, – vėliau sakė Rusijos VRM informacijos valdybos viršininkas Olegas Aksionovas.

Rugsėjo 23 d. Aksionovas, kaip VRM spaudos sekretorius, ne kartą bendravo su spauda. Rušailos gėdai, Aksionovas pranešė, kad ministras, susipažinęs su situacija, davė komandą per dieną vėl Riazanėje patikrinti visus rūsius bei palėpes ir sustiprinti budėjimą. Aksionovas pabrėžė, kad bus kruopščiai tikrinama, kaip vykdomas įsakymas, nes „dėl nedidelio aplaidumo žmonės gali netekti gyvybės“.

Net rugsėjo 24 d. Rušaila, kalbėdamas visos Rusijos pirmajame kovos su organizuotu nusikalstamumu pasitarime, šnekėjo apie Riazanės teroro akto

sužlugdymą. Pasak jo, „vidaus reikalų įstaigų veikloje būta virtinės rimtų klaidų“, taigi padarytos „griežtos išvados“.

Paminėjęs pareigūnų, pražiopsojusių sprogmenų sukrovimą, nesėkmes, Rušaila įkandin Putino pagyrė riazaniečius, kurie laiku užkirto kelią teroro aktui.

„Kova su terorizmu nėra vidaus reikalų įstaigų tiesioginė prerogatyva“, – sakė Rušaila. Esą šiuo klausimu didelė darbo dalis tenka „vietos valdžios įstaigoms ir vadovybei, kurių veikloje taip pat esama nemažų trūkumų“. Rušaila pasiūlė susirinkusiesiems „nedelsiant kurti tarpžinybines kontrolės inspekcines grupes, kurios, išvykdamos į regionus, tikrintų, kaip vietose vykdomi nutarimai, ir teiktų praktinę pagalbą.“

Pasak Rušailos, VRM toks darbas jau vyksta ir esama tam tikrų poslinkių. Pavyzdžiui, Riazanėje sužlugdytas mėginimas susprogdinti gyvenamąjį namą.

„Užkirsti kelią naujiems teroro aktams ir nubausti kaltuosius dėl jau įvykdytų nusikaltimų – svarbiausia Rusijos VRM užduotis šiame etape“, – išdidžiai pabrėžė Rusijos vidaus reikalų ministras Vladimiras Rušaila, kuris nepraleido progos pasigirti vieno teroro akto – Riazanėje – sužlugdymu.

Kadangi į Riazanės epizodą pats ministras žvelgė kaip į teroro aktą, ką ir kalbėti apie sričių VRV. Revoliucijos stiliumi parašyti raginimai tiesiog prašėsi būti skaitomi pagal „Pakilk, šalie didingoji...“ muziką visiems Rusijos darbo žmonėms. Na, tiesiog šautuvą griebk! Tik nesuprantama, ką saugoti ir nuo ko saugotis:

„Karas, terorizmo pavidalu paskelbtas Rusijos liaudžiai, tęsiasi. Taigi suvienyti visas visuomenės ir valstybės jėgas, siekiant duoti atkirtį klastingam priešui, – itin svarbi nūdienos būtinybė. Kova su terorizmu negali būti tik milicijos ir spec. tarnybų reikalas. Itin aiškiai tą patvirtina pranešimas apie budrių gyventojų sužlugdytą gyvenamojo namo Riazanėje susprogdinimą. Rugsėjo 23 d. Riazanėje [...] milicijos patrulis, tikrindamas daugiaaukščio gyvenamojo namo rūšį, aptiko sprogstamąjį užtaisą, sudarytą iš trijų maišų heksogeno ir laikrodinio mechanizmo, kuris buvo nustatytas 5 val. 30 min. ryto. Sužlugdyti teroro aktą pavyko

padedant namo, kurį nusikaltėliai pasirinko kaip taikinį, gyventojams. Išvakarėse jie atkreipė dėmesį į nepažįstamus žmones, iš automobilio „Žiguli“, kurio numeriai buvo užklijuoti popieriumi, vilkusių į rūšį kažkokius maišus. Gyventojai nedelsdami kreipėsi į miliciją. Iš pirminės maišų analizės paaiškėjo, kad juose iš tiesų esama su smulkiuoju cukrumi sumaišytos heksogeną primenančios medžiagos. Maišai iškart su apsauga išsiųsti į Maskvą. Atlikę ekspertizę FST laboratorijos darbuotojai pateiks galutinį atsakymą, ar tai buvo mėginimas įvykdyti teroro aktą, ar tiesiog provokacija.

Todėl srities vidaus reikalų valdyba dar kartą piliečiams primena ramybės ir organizuoto, dalykiško požiūrio į savo saugumą užtikrinimo būtinybę. Geriausias atsakymas teroristams bus visų mūsų budrumas. Taigi reikia tik atidžiau išsižiūrėti į aplinkinius, kreipti dėmesį į laiptinėje, jūsų namo palėpėje ar rūsyje pastebėtus nepažįstamus žmones, į paliktus prie pat gyvenamųjų namų šeimininkius automobilius. Kilus bet kokiam įtarimui, nedelsdami skambinkite į miliciją.

Jokiu būdu nemėginkite patys tirti aptiktų įtartinų dėžių, paketų ir visokių kitokių daiktų turinio. Tokiose situacijose reikia apriboti priėjimą prie jų pašaliniais ir kviešti miliciją.

Taip pat padės gerokai sumažinti teroro aktų galimybes mūsų mieste įsteigti namų komitetai, kurie organizuotų namų ir aplinkinės teritorijos apsaugą nuo teroristinių išpuolių nakties metu. Atminkite: dabar nuo kiekvieno iš mūsų priklauso, koks bus mūsų kovos su blogiu efektyvumas.

VRV informacijos grupė“

Savo nelaimėi, 1999 m. rugsėjo 23 d. Rusijos FST ryšių su visuomene centro viršininkas generolas Aleksandras Zdanovičius turėjo kalbėti televizijos kanalo NTV programoje „Dienos didvyris“ („Geroj dnia“). Todėl turime dar vieną svarbų liudijimą, kad FST planavo tyliai ištūnoti ir pakišti riazaniečiams bei žurnalistams versiją apie teroro akto sužlugdymą. Akivaizdu, kad iki Zdanovičiaus kalbos FST nesirengė pranešti apie jokus „mokymus“. Viskas atrodė paprasta: teroristų iš FST Riazanės milicija nerado, mašinos – taip pat. Versija apie teroro akto sužlugdymą kol kas dar veikė ir, svarbiausia, visus tenkino, nes dalį nuopelnų dėl teroro akto sužlugdymo kiekvienas, net Rušaila, galėjo prisiskirti sau.

Tuo metu Zdanovičius gavo vadovybės paliepiamą pamėginti sugalvoti visuomenės reakciją į pasaką apie „mokymus“, jei nutektų informacija apie tai, kad FST prisidėjo prie teroro akto Riazanėje. Atkreipsime dėmesį į tai, kaip švelniai Zdanovičius užsiminė, esą Riazanėje dėl mėginimo susprogdinti namą nėra nusikaltimo sudėties, tarsi tikindamas, kad triukšmauti nėra reikalo. Pagal pirminę išvadą, pareiškė FST spaudos sekretorius, vieno iš gyvenamųjų namų rūsyje rastuose maišuose heksogeno nebūta, tik aptikta „panašių į įtaisus su nuotoliniu valdymu“ daiktų. Sprogdiklio taip pat nebuvo; dabar galima teigti, kad aptikta „kai kurių sprogdiklio elementų“.

Be to, Zdanovičius pabrėžė, kad galutinį atsakymą turi pateikti ekspertai – Zdanovičiaus kolegos, Patruševo valdiniai, iš Maskvoje esančios FST laboratorijos. Kokį būtent galutinį atsakymą pateiks FST ekspertai, Zdanovičius labai gerai žinojo: tą, kurią įsakys pateikti vadovybė (mums šis atsakymas pateiktas kiek pavėluotai – 2000 m. kovo 21 d., praėjus pusmečiui po neįvykusio teroro akto ir likus penkioms dienoms iki prezidento rinkimų).

Vis dėlto iki laidos „Dienos didvyris“ Zdanovičius neturėjo informacijos apie tai, kad FST, pasirodo, Riazanėje vykdė mokymus. Zdanovičius nė neužsiminė apie jokių mokymus. Abejonių dėl to, ar maišuose būta sprogmenų ir ar sprogdiklis kovinis, Zdanovičiaus interviu nuskambėjo. Bet apie mokymų galimybę jis net neburbtelėjo. Šis neatitikimas buvo dar vienas požymis, kad Riazanėje spec. tarnybos rengė teroro aktą. Manyti, kad FST vadovybė slėpė nuo Zdanovičiaus informaciją apie jau Riazanėje įvykusius neva mokymus, neįmanoma.

Rugsėjo 23-iosios vakarą – dar viena nesąmonė. Agentūra RIA „Novosti“, transliuojanti į eterį NTV surengto pokalbio su generolu Zdanovičiumi išklotinę, pranešė, kad baltojo automobilio „Žiguli“ VAZ-2107 paieškos planas „Perechvat“ vis dar vykdomas.

Visoje šioje istorijoje – daug miglotų dalykų. Sakykime, liudininkai skirtingai apibūdina automobilio spalvą ir markę. Atsirado abejojančių, ar mašinos numeris buvo užklijuotas. Be to, kaip kalbėta spaudos centre, mašinos paieškos, siekiant „nustatyti objektyvų vaizdą“, nesibaigė.

Taigi, nepaisant Zdanovičiaus tikinimų, kad nebūta sprogmenų ir sprogdiklio, Riazanės FSTV vis dar negalėjo „atkurti objektyvaus vaizdo“. Rugsėjo 24-osios rytiniai laikraščiai pranešė teroro akto Riazanėje sužlugdymo detales, o FST pareiškimo dėl mokymų nebuvo. Tik rugsėjo 24-osios vidurdienį

FST direktorius Patruševs pagaliau nusprendė tai, kas vyko Riazanėje, pa-
vaizduoti mokymais.

Kas privertė Patruševą pakeisti komunikacijos liniją? Pirma, svarbiausi įkalčiai – trys maišai sprogmenų ir kovinis sprogdiklis – buvo atgabenti į Maskvą, į Patruševo letenas. FST tai buvo gera naujiena. Dabar buvo galima pakeisti maišus ir tvirtai teigti, esą Riazanės provincialai suklydo ir jų ekspertizės išvada neteisinga.

Kita naujiena buvo bloga: Riazanės FSTV sulaukė du teroristus.

Pamėginsime nustatyti FST taip uoliai nuo liaudies slepiamą įvykio „objektyvų vaizdą“.

Supaprastintame aprašyme ši pati šaunusia Riazanės milicijos ir srities FSTV bendrai atlikta operacija atrodo taip.

Aptikus Riazanėje sprogmenų maišus ir kovinį sprogdiklį, mieste buvo paskelbtas planas „Perechat“. Riazanės srities vyresnysis ryšių su visuomene specialistas Jurijus Bludovas pranešė, kad Patruševo pareiškimas vietos valstybės saugumo įstaigų darbuotojams buvo visiškai netikėtas.

„Iki paskutinės akimirkos mes dirbome, glaudžiai bendradarbiaudami su milicija pagal visą programą, sudarėme trijų įtariamų teroristų fotorobotus; remdamiesi ekspertizės rezultatais, pradėjome baudžiamąją bylą pagal RF BK 205 straipsnį (terorizmas); ieškojome mašinos ir teroristų.“

Kai išvykimo iš miesto keliai jau buvo užtverti, Riazanės VRV ir FSTV pajėgų operatyviniai padaliniai mėgino nustatyti ieškomų teroristų tikrąją buvimo vietą. Būta ir laimingų atsitiktinumų. AB „Elektrosviaz“ darbuotoja telefonistė Nadežda Juchanova užregistravo įtartiną skambutį į Maskvą.

„Išvažiuokite po vieną, visur gaudynės“, – pasakė balsas kitame laido gale.

N. Juchanova nedelsdama pranešė apie šį skambutį Riazanės FSTV. Visa kita jau buvo, kaip sakoma, technikos reikalas. Įtartinas telefonas iškart imtas sekti. Operatyvininkai neabejojo, kad jie rado teroristus. Tačiau keblumų kilo dėl to, kad techninės kontrolės priemonėmis nustatytas Maskvos telefonas, kuriuo skambino teroristai, priklausė vienai sostinės FST tarnybinei patalpai.

Teroristai, rugsėjo 22-ąją tuoj po devintos valandos vakaro pasitraukę iš Naujakurių gatvės, nerizikavo važiuoti į Maskvą, nes naktį tuščiu plentu riedanti vieniša mašina labai krinta į akis, todėl pernelyg didelė tikimybė, kad

būtų sustabdyta viename iš VAI postų. Naktį bet kuri sustabdyta mašina, net jei joje sėdi FST ar kokių kitų spec. tarnybų darbuotojai, bus pažymėta budėtojo dienoraštyje, ir kitą dieną, kai pasklis pranešimas apie sprogimą, posto pareigūnas, be abejonės, prisimins sustabdytą mašiną su trimis žmonėmis. O jei atsiras ir liudininkų iš Riazanės parodimų, tada ieškos ir mašinos, ir jos keleivius. Teroristai turėjo laukti ryto, juolab nebuvo galima pasitraukti nuo objekto tol, kol įvyks sprogimas. Kovinė užduotis dar nebuvo atlikta. O rytą kelyje bus daug mašinų. Dėl teroro akto pirmąsias keletą valandų viešpataus panika. Jei liudininkai pastebėjo du vyriškius ir moterį mašinoje, milicija taip ir orientuosis – ieškos būtent trijų teroristų, dviejų vyriškių bei moters. Vienas žmogus mašinoje visada praslys per bet kokią gaudyklę.

Kaip tik taip laikraštis „Trud“ aprašė operacijos „Perechvat“ veiksmus:

„Įtampa Riazanėje pasiekė apogėjų. Gatvėmis vaikščiojo sustiprintos milicijos patrulių pajėgos ir vietos karinių institutų kursantai. Visi įvažiavimai ir išvažiavimai mieste buvo blokuoti, budėjo ginkluoti iki dantų patrulių bei postų tarnybos darbuotojai, autoinspektoriai. Susidarė daugelio kilometrų į Maskvą ir iš jos riedančių lengvųjų bei krovininių automobilių spūstys. Buvo krečiami visų mašinų salonai ir kėbulai. Ieškota trijų teroristų, dviejų vyriškių ir moters, kurių aprašymai buvo iškabinti vos ne prie kiekvieno stulpo.“

Vienas iš teroristų, gavęs instrukcijas, paliko mašiną Kolomnos rajone ir be trukdžių pasiekė Maskvą kitu būdu. Taigi jis išslydo iš Riazanės milicijos glėbio ir nuvairavo tolyn mašiną. Rugsėjo 23-iosios vakarą Maskvos–Riazanės trasoje, Kolomnos rajone, maždaug pusiaukelėje iki Maskvos, milicija rado mašiną be žmonių. Tai buvo, kaip rašė Bludovas, ta pati mašina „su užkljuotais numeriais, kuria vežti sprogmenys“. Pasirodo, šios mašinos jau ieškota anksčiau. Kitaip sakant, teroristai vykdė operaciją, naudodamiesi vogta mašina (klasikinis teroro akto pavyzdys).

Mašina nuvairuota prie Kolomnos neatsitiktinai. Kadangi mašina pavogta Maskvoje ar Maskvos srityje, milicija turi grąžinti ją savininkams ten, kur šie gyvena. Greičiausiai niekam neateitų į galvą, kad kaip tik šia mašina nežinomi teroristai vežė heksogeną namui susprogdinti visai kitoje – Riazanės – srityje. Vadinasi, nesiims analizių, siekdami aptikti mašinoje heksogeno ar kitų

sprogmenų mikrodalelių. Dviejų kitų teroristų pasiimti bendrininkas galės grįžti kitą dieną paprasta FST operatyvine mašina ir be rizikos būti visiems suimtiems nuveš juos į Maskvą. Kita vertus, jei paaiškėtų, kad kaip tik, naudojantis prie Kolomnos aptikta mašina, mėginta įvykdyti teroro aktą, palikta pusiaukelėje į Maskvą mašina būtų ženklas, kad teroristai pabėgo. Apsupties kilpa aplink Riazanę turėtų atsiveržti, ir tai visais atvejais palengvintų dviejų mieste likusių teroristų pastangas pasitraukti.

Taigi du teroristai liko Riazanėje. Iš Riazanės FSTV mums pateiktos informacijos žinome, kad Riazanėje teroristai pasislėpė iš anksto išsinuomotame bute, o ne klaidžiojo naktį iš rugsėjo 22-osios į 23-iąją po nepažįstamo miesto namų laiptines. Galima daryti išvadą, kad vieta gyventi teroristai pasirinko iš anksto. Suprantama, tada jie turėjo laiko ir pasirinkti anaipol neatsitiktinį objektą, ir pasiręngti teroro aktui. Operacijos „Perechvat“ netikėtai užklupti, teroristai nusprendė slėptis mieste. Šią versiją patvirtina štai kokie argumentai.

Aišku, kad apie Riazanėje rengiamą sprogimą (visi oficialūs įvykių dalyviai, jėgos žinybų darbuotojai diplomatiškai vartoja žodį „mokymai“) Riazanės srities vadovybė nežinojo.

Srities gubernatorius V. Liubimovas pareiškė apie tai rugsėjo 24-osios interviu tiesioginiame eteryje: „Apie šiuos mokymus nežinojau net aš.“

Riazanės administracijos vadovas Mamatovas buvo atvirai suirzęs:

„Mus padarė bandomaisiais triušiais. Patikrino Riazanės utėlėtumą. Aš neprieštarauju mokymams – pats tarnavau kariuomenėje, juose dalyvavau, bet nieko panašaus niekada neregėjau.“

Riazanės srities FST valdyba taip pat nebuvo informuota. J. Bludovas pranešė, kad „FST iš anksto neskelbia apie tai, jog mieste vyksta mokymai“.

Riazanės FSTV viršininkas generolas majoras A. Sergejevas iš pradžių vietos laikraščiu „Oka“ pranešė, kad jam apie vykstančius „mokymus“ nieko nežinoma. Ir tik vėliau į žurnalistų klausimą, ar jis turi kokį nors oficialų dokumentą, patvirtinantį, kad Riazanėje vyksta mokymai, per savo spaudos sekretorių atsakė, jog jam mokymų įrodymas yra FST direktoriaus Patruševo interviu. Dėl šios priežasties FST vietos valdybos darbuotojai, kaip prisiminė

viena iš namo Nr. 14/16 gyventojų Marina Severina, vaikščiojo po butus ir atsiprašinėjo: „Ateidavo pas mus iš FST – keletas pulkininko vadovaujamy žmonių. Atsiprašinėjo. Sakė, kad patys nieko nežinojo.“ Ir tai tas atvejis, kai mes tikime FST darbuotojais, jų nuoširdumu.

Srities FSTV suprato, kad riazaniečiai buvo pakišti, o mėginimu surengti sprogdinimą Rusijos generalinė prokuratūra gali apkaltinti Riazanės FSTV. Sukrėsti savo kolegų iš Maskvos klastingų užmačių, riazaniečiai nusprendė užsitikrinti alibi ir visam pasauliui pareiškė, kad ši akcija buvo rengta Maskvoje. Tik taip galima paaiškinti Riazanės srities FSTV pareiškimą, kuris atsirado netrukus po Patruševo interviu apie „mokymus“ Riazanėje. Pateiksime visą Riazanės FSTV pareiškimo tekstą:

„Kaip tapo žinoma, 1999 m. rugsėjo 22 d. padėtas netikras sprogstamasis užtaisas buvo tarpregioninių mokymų dalis. Pranešimas apie tai mums tapo staigmena ir pasigirdo tą akimirką, kai FST valdyba nustatė, kurioje Riazanės miesto vietoje gyveno su sprogstamojo užtaiso padėjimu susiję asmenys ir juos buvo rengiamasi sulaikyti. Tai tapo įmanoma dėl daugelio Riazanės miesto gyventojų budrumo ir pagalbos, veikimo išvien su vidaus reikalų įstaigomis, dėl mūsų darbuotojų profesionalumo. Dėkojame visiems, kurie rėmė mus šiame darbe. Mes ir toliau darysime viską, kas įmanoma, kad būtų užtikrintas riazaniečių saugumas.“

Šis unikalus dokumentas padeda atsakyti į svarbiausius mus dominančius klausimus.

Pirma, Riazanės FSTV su namo Riazanėje susprogdinimo operacija nebuvo susijusi.

Antra, Riazanėje rasti bent du teroristai.

Trečia, teroristai, nors ir laikinai, gyveno Riazanėje, be to, matyt, buvo nustatytas konspiracinių butų, bent jau ne mažiau kaip dviejų, tinklas.

Ketvirta, tą akimirką, kai buvo rengiamasi teroristus sulaikyti, iš Maskvos gautas įsakymas jų neliesti, nes teroro aktas Riazanėje – FST „mokymai“.

Kad neabejotume, jog FSTV pareiškimas buvo neatsitiktinis ir neklaidingas, Riazanės vadovybė beveik žodis žodin pakartojo jį per interviu, duotą 2000 m. kovo 21-ąją, likus penkioms dienoms iki prezidento rinkimų, kai sužlugdyto sprogdinimo Riazanėje tema kaip politinis motyvas iškilo

konkuruojančių dėl valdžios veikėjų kalbose. Tąkart RF Riazanės srities FSTV tardymo skyriaus viršininkas Jurijus Maksimovas pareiškė:

„Šiuos žmones galima tik užjausti ir atsiprašyti. Ir mums nėra paprasta šioje situacijoje. Mes į visus tos nakties įvykius žvelgiame kaip į kovinę situaciją. Pranešimas apie RF FST mokymus mums tapo visiška staigmena ir paskelbtas tą akimirką, kai FST valdyba nustatė Riazanėje prisidėjusių prie imitacinio (kaip paskui paaiškėjo) užtaiso padėjimo asmenų gyvenamąsias vietas ir rengėsi juos sulaukyti. Tai tapo įmanoma dėl daugelio Riazanės vietos gyventojų budrumo, veikimo išvien su vidaus reikalų įstaigomis, mūsų darbuotojų profesionalumo.“

Taigi du kartus dokumentuose buvo patvirtinta, kad namą Riazanėje užminavę teroristai buvo FST darbuotojai, kad operacijos metu jie gyveno Riazanėje, o jų gyvenamąsias vietas nustatė Riazanės srities FSTV darbuotojai. Tai mums teikia galimybių sugauti Patruševą aiškiai meluojant. Rugsėjo 25 d. per interviu vienai televizijos kompanijai jis pareiškė: „Tie žmonės, kurie iš tiesų turėjo būti iškart rasti, buvo tarp išėjusių į gatvę gyvenamojo namo, kuriame padėtas neva sprogstamasis užtaisas, gyventojų. Jie dalyvavo savo fotorobotų sudarymo procese, kalbėjosi su teisėsaugos įstaigų darbuotojais.“

Tikrovė buvo visai kitokia. Teroristai išsilakstė į konspiracinius butus. Bet tuo metu, kai Riazanės FSTV vadovybė įprastine tvarka pranešė į Maskvą apie neišvengiamą teroristų sulaukimą, Patruševas įsakė jų nesuimti ir Riazanėje sužlugdytą teroro aktą pavadino mokymais. Galima įsivaizduoti Riazanės FSTV darbuotojo veido išraišką (o veikiausiai Patruševui pranešė pats generolas majoras Sergejevas), kai jam buvo įsakyta paleisti teroristus!

Patruševas, pakėlęs telefono ragelį, nedelsdamas pateikė televizijos kompanijai NTV savo pirmąjį interviu:

„Incidentas Riazanėje nebuvo sprogdinimas, nebuvo ir mėginimas išvengti sprogdinimo. Tai buvo mokymai. Ten buvo cukrus, sprogstamosios medžiagos ten nebuvo. Tokie mokymai vyksta ne vien Riazanėje. Bet, Riazanės teisėsaugos įstaigų ir gyventojų garbei, jie tinkamai reagavo. Aš manau, kad mokymai turi būti panašūs į tai, kas vyksta gyvenime, antraip mes nieko nerasime ir niekur į nieką deramai nereaguosime.“

Kitą dieną Patruševs pridūrė, kad „mokymai“ Riazanėje vyko todėl, kad gauta informacijos apie Rusijoje ketinamus surengti teroro aktus. Čėčenijoje jau parengta keletas teroristų grupių, kurios turi prasmukti į Rusijos teritoriją ir įvykdyti virtualų teroro aktą: „Ši informacija ir paskatino mus surengti mokymus, be to, ne tokius, kokie vyko iki šiol, ir vykdyti juos griežta forma. [...] Mums būtina parengti personalą, reikia nustatyti tuos trūkumus, kurių esama organizuojant darbą, taikyti korektyvas jį organizuojant.“

Laikraščiu „Moskovskij komsomolec“ (MK) nestigo humoro:

„1999 m. rugsėjo 24 d. FST vadovas Nikolajus Patruševs padarė sensacingą pareiškimą: mėginimo surengti Riazanėje sprogdinimą visai nebuvo. Tai buvo mokymai. [...] Tą pačią dieną VRM ministras Vladimiras Rušaila pasveikino savo darbuotojus, sėkmingai išgelbėjusius namą Riazanėje nuo neišvengiamo sproginimo.“

Riazanėje, žinoma, susirūpinta ne juokais. Nepaisydami Patruševo nurodymų riazaniečiai nusprendė apsidrausti, teroristus sulaukė ir dar nemenkai aptalžė. Ką, kur, kiek žmonių iš viso ir ko dar tuose butuose rado Riazanės FSTV darbuotojai, mes tikriausiai niekada nesužinosime. Sumušti teroristai pateikė „priedangos dokumentus“, bet buvo sulaukyti dar prieš atvykstant iš Maskvos centrinio aparato karininkams su dokumentais, kurie leido sekant karštais pėdsakais sugautus FST darbuotojus išsivežti į Maskvą.

Toliau mūsų tyrimas atsitrenkia į įprastinį grifą „visiškai slapta“. RF FSTV Riazanės srityje dėl sprogstamosios medžiagos aptikimo fakto pagal straipsnį „terorizmas“ pradėta baudžiamoji byla (RF BK 205 str.) buvo įslaptinta. Bylos medžiaga visuomenei nepasiekiamo. Teroristų (FST darbuotojų) pavardės slepiamos. Net nežinome, ar jie tardyti, ir, jei taip, ką pasakė per tardymą. O Patruševui buvo ką slėpti. „Vyrūčiai, nieko negaliu padaryti. Analizė rodo: sprogstamosios medžiagos, aš turiu kelti baudžiamąją bylą“, – pareiškė kolegoms iš Maskvos užsispyrėlis vietos FST tardytojas, kai jam imta daryti spaudimą. Tada iš FST centrinio aparato buvo atsiųsta žmonių, kurie paprasčiausiai konfiskavo ekspertizės rezultatus.

1999 m. rugsėjo 29 d. laikraščiai „Čeliabinskij rabočij“, „Krasnojarskij rabočij“, o spalio 1 d. – ir Samaros „Volžskaja komuna“ paskelbė identiškus straipsnius: